

Yhteenveto vastineista tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelta 2018**Arviointivuoden 2017 jälkiseuranta****1. Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen hoitotakuun toteutuminen****Tarkastuslautakunnan arvio:**

Tarkastuslautakunnan saaman päivitetyn selvityksen mukaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen kehittäminen perhekeskeiseen suuntaan jatkuu. Lasten mielenterveyspalveluissa hoitotakuu ei ole ylittynyt. Vuonna 2018 nuorten mielenterveyspalveluissa ja perheneuvolassa oli hoitotakuun ylittymisiä. Nuorten mielenterveyspalveluissa hoitotakuuaika on ylittynyt usean nuoren kohdalla muutamasta päivästä viikkoihin. Vuoden 2019 aikana hoitotakuu ei ole ylittynyt lasten eikä nuorten mielenterveysyksikössä. Hoitotakuuajan toteutumisen määrittely on täsmennetty vuoden vaihteessa THL:n mukaiseksi. (91 vrk)

Perusturva- ja terveyslautakunnan vastine:

Lasten ja nuorten mielenterveysyksikössä kolmen kuukauden hoitotakuuaika on ylittynyt muutamassa tapauksessa vuoden 2019 aikana. Molemmissa yksiköissä on syntynyt jonoa, enimmillään noin 20 asiakasta (7.8.2019 tilanteessa nuorten tiimin jonossa 6 ja lasten tiimin jonossa 10 asiakasta). Palvelukapasiteettia on lisätty rekrytoimalla tilapäistä lisähenkilökuntaa.

2. Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtyminen**Tarkastuslautakunnan arvio:**

Edelleen kehitettävää. Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtymiseksi on lisätty laitekantaa, mutta käyttöönotto on edennyt vain muutamissa toimitelmissä.

Palvelualueiden vastineet:

Sähköinen kokouskäytäntö on seuraavissa toimitelmissä:

- tarkastuslautakunta
- kaupunkirakennelautakunta
- ympäristö- ja rakennuslautakunta
- Kuopion seudun joukkoliikennelautakunta
- hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
- kasvun ja oppimisen lautakunta
- lähidemokratiajaosto
- omistajaohjausjaosto.

Kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa sähköinen kokouskäytäntö on osalla jäsenistä käytössä, osalle jäsenistä esityslistat toimitetaan paperisena.

Perusturva- ja terveyslautakunta siirtyy sähköiseen kokouskäytäntöön syksyn 2019 aikana. Keskusvaalilautakunnassa sähköinen kokouskäytäntö ei ole käytössä.

Sähköistä kokouskäytäntöä ei ole ajateltu otettavan käyttöön seuraavissa toimielimissä:

- Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta
- Savo-Pielisen jätelautakunta
- Kuopion Vesi Liikelaitoksen johtokunta
- Kuntatekniikkaliikelaitoksen johtokunta.

3. Vanhusten palveluasumisen jonotilanne

Tarkastuslautakunnan arvio:

Edelleen kehitettävää. Jonoja on kuitenkin saatu purettua alkuvuoden 2019 aikana. Kaikki palveluasumisen tasot huomioiden vuonna 2018 (huhtikuussa) jonottajia palveluasumiseen oli noin 100 henkilöä ja vuonna 2019 (helmikuussa) määrä on noin 80.

Perusturva- ja terveyslautakunnan vastine:

Vuoden 2019 aikana vanhusten asumisen jonotilannetta on saatu purettua suunnitelmallisesti. Palvelusetelin toimivuutta on parannettu kohtuullistamalla asiakkaan omaa maksuosuutta lautakunnan päätöksiensä perusteella (20.11.2018 § 83 ja 18.6.2019 § 39).

Yksityisten toimijoiden uudet asumisyksiköt otetaan käyttöön tämän syksyn aikana ja tämä lyhentää jonoa. Vuoden 2019 talousarviossa varauduttiin 70 lisäpaikkaan. Talousarviomäärärahat mahdollistavat hankkimaan syksyn aikana vielä 29 paikkaa.

Jonossa oli 85 asiakasta (22.7.2019). Pitkään yli 3 kuukautta odottaneiden osuus on pudonnut vuoden 2019 aikana 63 odottajasta 31 odottajaan. Tavoitteena on 60-70 hengen jono, jolloin odotusaika asumispalveluun on noin 2 kuukautta.

4. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentäminen

Tarkastuslautakunnan arvio:

Työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämistavoitteeseen on päästy. Työllistämiseen voidaan edelleen satsata paremmin erityisesti konserniyhtiöissä.

Elinvoima- ja konsernipalvelun vastine:

Vuoden 2019 talousarviossa liikelaitoksille on asetettu tavoite osallistua pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn ja konserniyhteisölle tavoite parantaa Kuopion työllisyyttä. Työllisyyspalvelu käynnisti vuoden 2018 lopussa ESR-rahoitteisen Taitopajat -hankkeen, jossa ovat mukana Servica Oy ja Niiralan Kulma Oy. Hankkeessa nämä tarjoavat valmentavaa työtä (ns. työtaitopaja) pitkäaikaistyöttömille.

Mestarin kanssa on käynnistetty vastaavanlaisen yhteistyömallin kehittäminen. Tavoitteena on luoda Mestarille 15 työvalmennuspaikkaa sekä työsuhteisia jatkopolkuja mm. oppisopimukseen, palkkatuettuun työhön ja määräaikaisiin työsuhteisiin. Lisäksi työllisyyspalvelun asiakkaille etsitään työ- ja työkokeilupaikkoja muista konserniyhteisöistä.

5. Henkilöstön työhyvinvointia lisäävät toimenpiteet ja sairauspoissaolojen vähentämistavoitteet

Tarkastuslautakunnan arvio:

Sairauspoissaolojen vähentäminen on haastavaa. Pienten yksiköiden yksittäiset pidempiaikaiset poissaolot vaikuttavat merkittävästi henkilötyövuosikohtaiseen kertymään.

Elinvoima- ja konsernipalvelun vastine:

Sairauspoissaolot vuonna 2018 olivat 17,4 pv/htv, kasvua 0,4 pv/htv edelliseen vuoteen verrattuna. Tapaturmapoissaolot pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,8 pv/htv. Sairauspoissaolot ovat hiljalleen laskeneet kuluvana vuonna. Elokuun loppuun mennessä sairauspoissaolot vähentyivät - 0,3 pv/htv. Myös tapaturmat vähentyivät - 0,2 pv/htv. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että kehityksen suunta on ollut päinvastainen suurilla palvelualueilla.

Sairaus- ja tapaturmapoissaolojen vähentämiseksi on tehty ja käynnissä monia toimenpiteitä. Työhyvinvoinnin kehittämiseen on varattu erillinen 150.000 euron määräraha vuosina 2018 ja 2019. ESR-hanke "Yhdessä Työhyvinvointia - kokeiluilla uusia toimintamalleja" on käynnissä 1.5.2018 - 31.10.2020. Hankkeessa on pilottikohteina työyksiköitä opetustoimen, varhaiskasvatuksen ja kotihoidon alueilta, yhteensä lähes 500 työntekijää. Työhyvinvointia tukevia ohjeita ja toimintamalleja on päivitetty ja uudistettu, mm. aktiivisen aikaisen tuen toimintamalli, etätyöohje ja korvaavan työn toimintamalli. Työergonomiaa on parannettu, järjestetty maatalouslomittajille koulutusta tapaturmien ehkäisystä ja työturvallisuudesta ja hankittu kitka- ja nastakenkiä sekä liukuesteitä mm. kotihoidon työntekijöille ja maatalouslomittajille. Kaupunki kustansi ilmaisen kausi-influenssarokotteen noin 1000 henkilölle, tämä toiminta jatkuu myös tulevina vuosina.

Vaikka kaupungin asettama sairauspoissaolojen 2 päivän vähentämistavoite on haasteellinen, kaupungilla on mahdollisuus päämäärätietoisella ja pitkäjänteisellä työllä päästä 15,4 pv/htv tasolle.

Arviointivuoden 2018 keskeiset havainnot

1. Strategisten toimenpideohjelmien loppuunsaattaminen helpottaisi strategian jalkauttamista

Tarkastuslautakunnan arvio:

Strategian jalkauttamisen kannalta olisi tärkeää, että toimenpideohjelmat valmistuvat mahdollisimman pian.

Elinvoima- ja konsernipalvelun vastine:

Strategian toimenpideohjelmat, jotka ovat jatkuvasti päivittyviä välineitä, valmistuvat vasta kuluvana syksynä 2019. Alun perin asetettu tavoite saada ne valmiiksi heti strategian päivytyksen jälkeen oli liian tavoitteellinen, koska valmistelua tehtiin muiden työtehtävien ohessa. Ohjelmaluonnokset ovat kuitenkin olleet käytössä ja palvelleet vuoden 2019 tavoitteiden ja mittareiden asettamista.

2. Strategisten tavoitteiden ja mittareiden tulee olla tavoitteita kuvaavia, yksiselitteisiä ja mitattavia

Tarkastuslautakunnan arvio: Tarkastuslautakunta painottaa, että tavoitteiden ja niiden toteutumista kuvaavien mittareiden tulisi olla sellaisia, että ne ovat yksiselitteisiä ja että niitä koskeva seurantatieto on vuositasolla saatavilla.

Elinvoima- ja konsernipalvelun vastine:

Vuoden 2018 tavoitteita ja mittareita työstettiin samaan aikaan kuin strategiaa uusittiin. Varsinkin mittareiden osalta työ jäi osin kesken ja siirrettiin ohjelmien valmistelussa huomioon otettavaksi. Tilinpäätösasiakirjaa 2018 tiivistettäessä todettiin, että mittareita koskeva tieto sisältyy valtaosin alkuosan yleisiin teksteihin ja palvelualuekohtaisiin mittareihin ja ne jätettiin pois.

Vuoden 2019 talousarviossa tavoitteet on asetettu kaupunkitasolla ja palvelualuekohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet on sisällytetty käyttösuunnitelmiin. Käyttösuunnitelmassa palvelualueilla voi olla tavoitteita, jotka eivät sisälly valtuuston hyväksymään talousarviokirjaan. Tavoitteet eivät luonnollisesti voi olla ristiriidassa valtuuston asettamien tavoitteiden kanssa.

Mittaroinnissa on aina parannettavaa. Mittareiden valinnan perusteena tulisi olla se, että mittari oikeasti kuvaa edetäänkö oikeaan suuntaan. Valitettavasti kaikkia mittaritietoja ei edelleenkään saada vuositasolla tai edellisen tilinpäätösvuoden tiedot saadaan niin myöhään, etteivät ne ehdi mukaan tilinpäätökseen. Mittaritietoa saadaan esim. erilaisista kyselyistä, joita toteutetaan joka toinen vuosi (kouluterveyskysely, muuttajatutkimus yms.). Strategian tiivistetyt mittaritaulukot on tarkoitus sisällyttää vuoden 2019 tilinpäätökseen.

3. Kaupungin taloudellisen tilanteen haasteet

Tarkastuslautakunnan arvio: Tilikauden tulosta parannettiin kertaerin, esimerkiksi omaisuuden myynnein ja uudelleen järjestelyin. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että satunnaisien erien lisäksi kestävässä ja pitkäjänteisessä taloudenhoidossa tarvitaan myös kauaskantoisempia toimenpiteitä.

Elinvoima- ja konsernipalvelun vastine:

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa ansioituneesti arvioinut kaupungin taloudellista tilannetta. Esitetyt huomiot ovat osuvia ja ajankohtaisia.

Vuoden 2018 tilikauden tuloksen muodostumiseen vaikuttivat osittain satunnaiset kertaerät. Näitä olivat liikelaitoskuntayhtymän muodossa toimineen Servican yhtiöittämisen myötä saatu myyntivoitto sekä rahoitusomaisuuden myyntivoitot. Servican yhtiöittämisestä oli valmisteltu useita vuosia ja se toteutettiin yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa palveluiden kehittämisen varmistamiseksi. Tämän lisäksi kaupungilla oli omistuksessaan useita korkean riskiluokan sijoitustuotteita (pörssiosakkeet, pörssissä noteeraamattomat osakkeet, osakerahasto-osuudet), joiden omistuksesta luopumista oli valmisteltu jo pidemmän aikaa ja syksyn 2018 pörssinousu mahdollisti myynnin voitollisena.

Kuopion kaupungissa on meneillään erittäin voimakas investointivaihe. Vuosikate ei riitä kattamaan investointeja, joten velkaantumisen kasvu on nopeaa. Alhaisen korkotason myötä korkokulut ovat vielä pysyneet maltillisina. Korkotason on ennustettu pysyttelevän matalalla vielä jonkin aikaa, toisaalta myös korkojen nousuun on varauduttu suojaamalla vaihtuvakorkoisia lainoja tulevaisuudessa alkavilla koronvaihtosopimuksilla. Velkamäärän kasvuennuste on jatkuvasti mukana tulevien vuosien talousarvioiden investointisuunnitelmia laadittaessa.

Kaupungin talouden ennustamisessa on käytetty mallia, jossa ennuste tehdään kuukausittain ja raportoidaan kaupunginhallitukselle. Toimintatuottojen ja -kulujen ennuste valmistellaan palvelualueilla ja verotulojen, valtionosuuksien ja rahoituserien ennusteen valmistelusta vastaa talous- ja omistajaohjaus. Vuosien 2016-2018 tarkastelu osoittaa, että toimintakate-ennuste on osoittanut aivan vuoden viime kuukausiin asti jopa 10 miljoonaa euroa heikompaa kehitystä

kuin toteutunut. Vuodelle 2018 osui poikkeuksellinen verotulokehitys, joka vaikutti kaikkiin kuntiin. Tästä ensimmäiset tiedot saatiin vasta heinäkuun lopulla, minkä jälkeen tilanne kehittyi vielä huonompaan suuntaan. Yksittäisellä kunnalla ei ole keinoja arvioida verotulojen kehitystä muun kuin valtakunnallisen tiedon pohjalta tai ennakoida tilannetta, joka käy ilmi vasta, kun verotus valmistuu.

Myös kuluvasta vuodesta on tulossa verotulojen ennakkoinnin kannalta poikkeusvuosi, kun tulorekisterin käyttöönoton ja verokorttiuudistuksen myötä verotuloja jää kunnille tilittämättä kuluvalta vuodelta arviolta 600 miljoonaa euroa. Kuopion kaupungin osalta tilitysvaje on noin 12 milj. euroa. Lopullisesti vaje korjaantuu vasta verotuksen valmistuessa kesästä 2020 alkaen. Samalla on siirrytty joustavaan verotuksen valmistumiseen, joka muuttaa kuntien verotulojen kuukausitilitysten rytmityksen aivan uudelleenlaiseksi.

Tilinpäätösennusteen laatimisen toimintamalli ja ennustetarkkuuden parantaminen ovat tiedolla johtamisen selkeä kehityskohde. Ainakin on mahdollista, että palvelualueiden työstämien toimintakate-ennusteen rinnalle laaditaan laskennallinen ennuste. Laskentamalli on kehitteillä, mutta nykyiset järjestelmät eivät tue riittävällä tavalla ennustelaskennan automatisointia, jolloin voimavarat keskittyvät aineiston kokoamiseen, eivätkä sen analysointiin.

Kuluvan vuoden talousarvio ja vuoden 2020 talousarviokehitys ovat molemmat lähtökohdiltaan alijäämäisiä. Kaupungilla on pysyvä käyttömenojen ja verorahoituksen epäsuhta, joka ei näytä korjaantuvan siitäkään huolimatta, että arviointivuonna talouden suhdanteet ja sen myötä työllisyys paranivat, väestökehitys jatkui myönteisenä ja esimerkiksi rakentamisen volyymit olivat ennätyskorkeat.

Kuluvan vuoden ennakoitua suurempi alijäämäisyys ja vuoden 2020 talousarvion valmistelutilanne huomioiden kaupunginhallitus on 16.9.2019 päättänyt yhteistoimintamenettelyn käynnistämisestä. Tavoitteena on 10 miljoonan euron pysyväisluonteiset kululeikkaukset kahden seuraavan budjettivuoden aikana. Talouden sopeuttaminen vaatii tulopohjan, mm. maksujen ja verojen sekä toimintakulujen kuten esimerkiksi henkilötyövuosien arviointia. Kokonaistarkastelussa on kiinnitettävä huomiota mm. palveluverkoston ja toimitilojen määrään ja laatuun, tukipalvelujen ja hallinnon taloudellisuuteen ja tehokkuuteen sekä toimintatapojen uudistamiseen asiakastyössä. Avainasemassa on myös uudenlaisten toimintamallien etsiminen toimintayksikköjen ja palvelualueiden välisessä yhteistyössä. Hankinnat niin tytäryhteisöiltä kuin ulkoisilta palveluiden tuottajilta ovat yhtä lailla tarkastelun kohteena.

4. Maahanmuuttajille tarjottavat palvelut ovat pirstaleisia ja asiakasmäärä vähenee tulevaisuudessa

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kiintiöpakolaisten määrä on laskenut huomattavasti viime vuosien aikana. Asiakasmäärän vähentyminen saattaa tulevaisuudessa vaatia palvelutason sopeuttamista tai palvelujen uudelleenorganisointia. Tarkastuslautakunnan mielestä maahanmuuttajille tarjottavat palvelut ovat pirstaleisia ja vastuut ovat hajautuneet usealle toimialalle.

Palvelualueiden, Niiralan Kulma Oy:n ja Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:n vastineet:

Perusturvan palvelualueen maahanmuuttajayksikkö palvelee Suomen valtion hyväksymässä pakolaiskiintiössä valittuja Kuopioon saapuvia kiintiöpakolaisia sekä myönteisen turvapaikkapäätöksen ja kuntapaikan Kuopiosta saaneita turvapaikanhakijoita. Maahanmuuttajayksikössä on valmius ottaa vastaan vuosittain kaupunginvaltuuston päätöksen mukainen kiintiömäärä

pakolaisia (65). Keskimääräinen Kuopioon ohjautunut ja toteutunut vastaanotettujen kiintiöpakolaisten määrä on ollut vuosittain noin 35-40 henkilöä. Vuonna 2018 maahanmuuttajayksikkö vastaanotti yhteensä 34 kiintiöpakolaista. Lisäksi vastaanotettiin kuntapaikoille 20 myönteisen turvapaikkapäätöksen saanutta henkilöä. Vuodelle 2019 Pohjois-Savo on saanut ministeriön vahvistamassa alueellisessa jaossa yhteensä 70 kiintiöpakolaista, joista 20 on Pohjois-Savon Ely-keskus osoittanut Kuopiolle.

Kiintiöpakolaisten määrän laskettua on maahanmuuttajayksikön palveluiden kohdentamista muutettu siten, että maahanmuuttajayksikössä palvellaan jatkossa kiintiöpakolaisten lisäksi kaikki myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt ja perheet riippumatta siitä, tulevatko he osoitetuille kuntapaikoille vai muuttavatko kuntaan itsenäisesti.

Kuopion kuntapaikoille on tullut vuoden 2015 turvapaikkakriisin myötä yhteensä 60 myönteisen turvapaikkapäätöksen saanutta henkilöä, joista 5 henkilöä on muuttanut toiseen kuntaan. Uuden asiakasryhmän (myönteisen kuntapaikan saaneet) myötä asiakasmäärässä ei maahanmuuttajayksikön osalta tapahdu vähenemistä ainakaan seuraavaan kolmeen vuoteen, jonka Kuopio vastaa kotoutumisesta.

Muiden maahanmuuttajien kuin kiintiöpakolaisten sekä myönteisen turvapaikkapäätöksen ja Kuopiosta kuntapaikan saaneiden turvapaikanhakijoiden palvelut järjestyvät asukkaiden normaalien palvelutarpeiden mukaisesti. Kaupungilla ei ole keskitettyä, yleistä palvelupistettä, joka palvelisi kaikkia maahanmuuttajia tai työperäisesti Kuopioon tulleita maahanmuuttajia.

Kaupunkiympäristön palvelualueella asiakaspalvelua tarjotaan englannin ja venäjän kielellä sekä jossain määrin muilla kielillä. Eryteisesti on pyritty vastaamaan kansainvälisten, englantia osaavien asiakkaiden palveluihin. Kaupungin palveluiden esiteitä on käännetty englanniksi ja englanninkielisten www-sivujen sisältöä on parannettu.

Perusopetukseen ja lukion valmistavaan opetukseen (peruskouluikäiset ja aikuiset) ja kaksikieliseen opetukseen ohjaututaan koordinaattorin kautta. Päiväkoti-ikäisillä on oma koordinaattori. Perheen kokonaistilannetta ja jatkopolkuja mietitään yhteistyössä ei toimijoiden kanssa, mm. TE-toimiston, Kompassin, Pohjois-Savon opiston ja kansalaisopiston kanssa. Kansalaisopistossa järjestetään mm. suomen kielen opetusta, aikuisten perusopetusta sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Lisäksi tarjotaan opintoneuvontaa. Kirjastoon hankitaan aineistoa useilla eri kielillä ja tuetaan maahanmuuttajien suomen kielen opiskelua.

Maahanmuuttajien terveystalvet tuotetaan samassa palveluverkossa ja toimipisteissä kuin kuopiolaisten palvelut. Toimipisteissä on sisäisesti sovittu, että maahanmuuttajien asiakkuudet pyritään keskittämään muutamille työntekijöille laadun parantamiseksi ja sujuvoittamiseksi. Poikkeuksena on turvapaikanhakijoiden terveystalvet, jotka ovat keskittyneet pääosin yksityiselle palvelun tuottajalle maahanmuuttoviraston tekemän sopimuksen nojalla. Erillisenä palveluna on pakolaisterveydenhoitajan palvelu.

Laajoja kokonaisuuksia käsitellään kaupungin maahanmuuttajatoimijoita yhteen kokoavassa KV-kohtaamo -verkostossa. Niiralan Kulma Oy on todennut, että maahanmuuttajapalveluiden sirpaleisuutta voidaan vähentää siten, että hyväksi havaittuja käytäntöjä hiotaan yhteistyössä paremmiksi ja muuttuvia tarpeita vastaaviksi.

Niiralan Kulma etsii maahanmuuttajayksikön ilmoituksesta vapautuvasta asuntokannasta sopivia asuntoja maahanmuuttajayksikölle jälleenvuokrattaviksi edelleen kiintiöpakolaisille. Maahanmuuttajayksikkö huolehtii asuntojen kalustamisesta ja muista palvelutarpeista. Niiralan Kulma Oy:n mielestä ko. toimintamalli on tarkoituksenmukainen. Asukkaat ovat puolen vuoden

ajan Niiralan Kulman asukasneuvonnan piirissä, sinä aikana selvitetään heidän kyvykkyytensä itsenäiseen asumiseen. Vuosien 2015-2018 aikana Niiralan Kulma on tehnyt noin 130 kiintiöpakolaiselle (41 asuntoa) sopimuksen henkilön omiin nimiin. Niiralan Kulman näkökulmasta yhteistyö maahanmuuttajayksikön kanssa on ollut sujuvaa.

Oleskeluluvan saaneet maahanmuuttajat voivat hakea asuntoa muiden hakijoiden tapaan. ARA:n asukasvalintaohjeistusta noudatetaan kaikkien asunnonhakijoiden kohdalla. Määräaikaisen oleskeluluvan saaneen kanssa solmitaan vuokrasopimus vain oleskeluluvan ajaksi.

Niiralan Kulma on todennut vastineessaan, että maahanmuuttajien määrän muutoksia on kovin vaikea ennustaa. Kiintiöpakolaisten määrä voi säilyä ennustettavana melko pitkään, mutta poliittisten tai ilmastollisten uhkien aiheuttamien pakolaisten määrää ei voi ennustaa.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:llä ei ole kokemusta omien palvelujensa pohjalta maahanmuuttaja-asiakkaista, eikä yhtiö näin ollen pysty arvioimaan asiaa omien palvelujensa kautta.

5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja ohjeet

Tarkastuslautakunnan arvio:

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja ohjeiden päivitystarpeita on seurattava säännöllisesti.

Sisäisen tarkastajan vastine:

Kuopion kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet perustuvat kaupunginvaltuuston hyväksymään riskienhallintapolitiikka-asiakirjaan. Kaupungin ja toimialojen johdolle kuuluu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpano, ohjeistus ja raportointi sekä toiminnan tuloksellisuuden valvonta. Esimiesten tehtävänä on riskien tunnistaminen, arviointi ja toimenpiteiden toteutus sekä raportointi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteiden asettaminen ja toteutumisen seuranta ovat osa käyttösuunnitelmaa, osavuositarkastuksia ja tilinpäätöstä. Kaupunkitasoisessa riskienhallintatyöryhmässä käydään läpi ja ratkotaan riskienhallinnan ajankohtaisia kysymyksiä.

Riskejä tunnistamalla ja valvontaa tehostamalla on mahdollista sekä ehkäistä ongelmia että kehittää toimintaa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus kaipaa uusimista, missä yhteydessä nykyisiä toimintatapoja on hyvä tarkastella kriittisesti ja päivittää ajan tasalle. Ohjeistuksen uusimisella tavoitellaan omavalvontaan perustuvaa toimintaa, joka konkretisoi sekä riskit että toimintatavat niiden ehkäisemiseksi toimintayksikötasolla. Tarvittavat keskustelut ja suunnitelmat sekä päätökset toimintamallin ja ohjeistuksen uusimistarpeesta käydään vuoden loppuun mennessä. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kaupunkitasoiset tavoitteet vuodelle 2020 määritellään talousarvion käyttösuunnitelmavaiheessa.

6. Konserniyhteistyön tiivistäminen ja selkeä omistajan tahtotilan ilmaiseminen konserniyhteisöjen työnjaossa

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toivoo selkeää omistajaohjausta siihen, että konserni toimii saumattomasti yhteistyössä ja roolit on selkeät konsernin eri toimijoiden välillä.

Omistajaohjausjaoston vastine:

Kuopion kaupunkikonserni on jo useiden vuosien ajan ollut suurien muutosten alaisena ja muutokset konsernirakenteissa jatkuvat myös tulevaisuudessa. Konserni on monimuotoinen ja konserniyhteistyön koordinointi vaatii jatkuvaa seurantaa.

Kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin osalta todetaan, että kaupunginhallitus on kokouksessaan 20.5.2019 § 141 päättänyt antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vastineen, jossa todetaan, että Mestarista muodostetaan in-house-yhtiö siten, että in-house-yhtiön perustamisesta ja liikelaitoksen toiminnan siirtämisestä osakeyhtiöön päätetään kaupunginvaltuustossa kaupunginhallituksen esityksestä vuoden 2019 loppuun mennessä. Yhtiö on tarkoitus perustaa vuoden 2020 aikana siten, että uusi yhtiö aloittaisi toimintansa 1.1.2021. Yhtiön perustamispäätöksen jälkeen omistajaohjausjaosto ohjeistaa Mestarin palveluja käyttäviä konserniyhteisöjä päättämään ensi tilassa perustettavan in-house-yhtiön osakkeiden hankkimisesta. Ennen uuden yhtiön perustamista Mestar toimii liikelaitoksena tarjoten palvelujaan pääsääntöisesti tuleville omistajille siten, että se aktiivisesti luopuu myynnistä ulkopuolisille tahoille.

Tilaaajan ja tuottajan yhteistyössä kaupunkiympäristön kunnossapitopalveluissa on todettu haasteita. Yhteistyö on kuitenkin kehittynyt viime vuosina. Yhteistyön kehittämiseksi on lisätty foorumeja, joilla asioita ennakoivasti valmistellaan.